PRESUDA SUDA

25. siječnja 1979.

„Novčani kompenzacijski iznosi – Objava uredaba”

U predmetu 98/78,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Bundesfinanzhof (Savezni financijski sud, Njemačka), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

A. Racke, Bingen am Rhein,

i

Hauptzollamt Mainz,

o valjanosti Uredbe Komisije br. 649/73 od 1. ožujka 1973. o određivanju novčanih kompenzacijskih iznosa (SL L 64 od 9. ožujka 1973., str. 7.), Uredbe Komisije br. 741/73 od 5. ožujka 1973. o izmjeni novčanih kompenzacijskih iznosa (SL L 71 od 19. ožujka 1973., str. 1.) i Uredbe Komisije br. 811/73 od 23. ožujka 1973. o izmjeni novčanih kompenzacijskih iznosa (SL L 79 od 27. ožujka 1973., str. 1.) te tumačenju članka 191. Ugovora o EEZ-u u pogledu vremena kada se uredba treba smatrati objavljenom i datuma od kojeg se prethodno navedene uredbe trebaju primjenjivati,

SUD,

u sastavu: H. Kutscher, predsjednik, J. Mertens de Wilmars i Mackenzie Stuart, predsjednici vijeća, A. M. Donner, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keeffe, G. Bosco i A. Touffait, suci,

nezavisni odvjetnik: G. Reischl,

tajnik: A. Van Houtte,

donosi sljedeću

Presudu

RADNI PRIJEVOD

1 Rješenjem od 21. ožujka 1978., koje je Sud zaprimio 26. travnja 1978., Bundesfinanzhof (Savezni financijski sud) uputio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u određeni broj pitanja koja se odnose, kao prvo, na valjanost određenih odredaba uredaba o novčanim kompenzacijskim iznosima u sektoru vina i, kao drugo, na tumačenje članka 191. Ugovora te na područje primjene odredaba predmetnih uredaba u pogledu njihova stupanja na snagu.

Ta su pitanja postavljena u okviru spora između jednog njemačkog poduzeća i nadležnog carinskog tijela u vezi s naknadom novčanih kompenzacijskih iznosa naplaćenih kada su određene količine vina uvezene iz Jugoslavije bile iznesene iz privatnog carinskog skladišta između 9. i 30. ožujka 1973.

Prvo pitanje

2 Prvo pitanje Bundesfinanzhofa (Savezni financijski sud) glasi kako slijedi:

„Jesu li uredbe Komisije (EEZ) br. 649/73 od 1. ožujka 1973, br. 741/73 od 5. ožujka 1973. i br. 811/73 od 23. ožujka 1973. valjane čak i u mjeri u kojoj se svakom od njih u Prilogu I. br. 6. određuju novčani kompenzacijski iznosi za uvezena crna i bijela vina pod tarifnim podbrojevima 22.05 C I i C II bez razlike?"

3 Prilogom I. br. 6 Uredbi Komisije br. 649/73 od 1. ožujka 1973. o određivanju novčanih kompenzacijskih iznosa (SL L 64 od 9. ožujka 1973., str. 7.) prvi put je proširen sustav novčanih kompenzacijskih iznosa na predmetnu vrstu vina te su uredbama Komisije br. 741/73 od 5. ožujka 1973. (SL L 71 od 19. ožujka 1973., str. 1.) i br. 811/73 od 23. ožujka 1973. (SL L 79 od 27. ožujka 1973., str. 1.) iznosi prilagođeni promjenama deviznih tečajeva.

Tužitelj u glavnom postupku tvrdi da Komisija, time što je proširila područje primjene novčanih kompenzacijskih iznosa, nije poštovala uvjete propisane u osnovnoj Uredbi Vijeća br. 974/71, iz koje proizlazi, kao prvo, da se ovlast za naplatu ili dodjelu novčanih kompenzacijskih iznosa može izvršavati samo ako bi promjene deviznih tečajeva valuta dovele do poremećaja u trgovini poljoprivrednim proizvodima.

4 Valja napomenuti da je u tom pogledu na Komisiji da u skladu s takozvanim postupkom Upravljačkog odbora odluči postoji li rizik poremećaja.

5 Kako je Sud već naveo u više presuda, budući da je riječ o ocjenjivanju složene gospodarske situacije, Komisija i Upravljački odbor u tom pogledu imaju široku diskrecijsku ovlast.

Pri nadzoru zakonitosti izvršavanja takve ovlasti Sud mora ispitati uključuje li ono očitu pogrešku ili predstavlja li zloporabu ovlasti odnosno nije li tijelo očito prekoračilo granice svoje diskrecijske ovlasti.

RADNI PRIJEVOD

6 Komisija je tijekom postupka iznijela činjenice kojima se, prema njezinoj ocjeni, opravdava donesena mjera.

Uputila je, među ostalim, na razmjere monetarne krize na početku 1973. te na složenost gospodarskih čimbenika koje treba uzeti u obzir.

Osobito je navela čimbenike koji, prema njezinu mišljenju, opravdavaju bojazan od poremećaja na francuskim i njemačkim tržištima vina, kao i razmatranja na temelju kojih je primijenila sustav novčanih kompenzacijskih iznosa u cijelosti na vina iz trećih zemalja.

Ne čini se da je Komisija pri tom općem ocjenjivanju situacije i vrste potrebnih mjera počinila očitu pogrešku ili na neki drugi način prekoračila opće granice svoje ovlasti u skladu s relevantnim propisima.

7 Međutim, tužitelj u glavnom postupku prigovara Komisiji da nije poštovala određene konkretnije uvjete proizišle iz tih propisa.

Tužitelj u tom pogledu navodi da naplata takvih iznosa nije opravdana u slučajevima, kao što je ovaj, u kojima je ugovor o uvozu bio sklopljen prije promjena valute u valuti koja je naknadno revalorizirana, tako da se roba nije mogla uvesti po sniženoj cijeni zbog promjene deviznih tečajeva.

8 Taj se prigovor ne može prihvatiti jer, kako je Sud već presudio u svojoj presudi od 24. listopada 1973. (predmet 5/73, Balkan-Import-Export GmbH/Hauptzollamt Berlin-Packhof, Zb., str. 1091.), praktičnost sustava kompenzacijskih iznosa zahtijeva opće propise koji se primjenjuju na sav uvoz i izvoz i u kojima se ne uzimaju u obzir pojedinosti ugovorâ, kao što je valuta u kojoj su sklopljeni ili vrijeme njihova sklapanja.

9 Tužitelj u glavnom postupku isto tako tvrdi da naplata novčanih kompenzacijskih iznosa pri uvozu vina iz trećih zemalja nije opravdana u slučajevima kao što je ovaj, u kojima uvoz podliježe poštovanju referentne cijene ili naplati pristojbe u skladu s člankom 9. Uredbe Vijeća br. 816/70 od 28. travnja 1970. o utvrđivanju dodatnih odredaba za zajedničku organizaciju tržišta vina (SL L 99 od 5. svibnja 1970., str. 1.).

10 Međutim, u tom argumentu zanemaruje se razlika između funkcija sustava referentnih cijena i funkcija sustava novčanih kompenzacijskih iznosa.

Referentnim cijenama, izraženima u obračunskim jedinicama, treba se omogućiti da se cijene vina iz trećih zemalja dovedu na razinu cijena u Zajednici, dok se sustavom novčanih kompenzacijskih iznosa treba omogućiti, u slučaju promjenjivih deviznih tečajeva, izjednačavanje razlika u cijenama koje su izražene u nacionalnoj valuti nakon promjena deviznih tečajeva te osobito spriječiti poremećaje u trgovini koji mogu proizići iz toga.

RADNI PRIJEVOD

11 Tužitelj u glavnom postupku naposljetku tvrdi da primjena sustava novčanih kompenzacijskih iznosa na kvalitetna vina iz trećih zemalja nije opravdana.

Taj se sustav u skladu s člankom 1. stavkom 2. Uredbe br. 974/71 primjenjuje samo na proizvode obuhvaćene interventnim mjerama koje su predviđene u okviru zajedničke organizacije poljoprivrednih tržišta.

Taj uvjet nije ispunjen u ovom slučaju jer su u okviru zajedničke organizacije tržišta vina u skladu s Uredbom br. 816/70 predviđene interventne mjere samo za stolna vina, isključujući kvalitetna vina.

12 Međutim, u toj argumentaciji ne uzima se u obzir točno značenje tih pojmova kako proizlazi iz propisa Zajednice u sektoru vina.

Valja napomenuti u tom pogledu da se dva pojma „stolna vina" i „kvalitetna vina proizvedena u određenim regijama" na koja se upućuje u članku 1. stavku 4. točki (b) i članku 1. stavku 5. Uredbe br. 816/70 primjenjuju samo na proizvode podrijetlom iz Zajednice, dok u propisima Zajednice nije definiran poseban pojam „kvalitetnih vina" iz trećih zemalja koji se razlikuje od pojma „stolnih vina".

Iz toga proizlazi da se za potrebe propisa Zajednice, osobito onih koji se odnose na sustav novčanih kompenzacijskih iznosa, sva vina podrijetlom iz treće zemlje izjednačavaju sa stolnim vinima, osim ako je drukčije određeno, što ovdje nije slučaj.

13 Stoga valja odgovoriti da ispitivanjem postavljenog pitanja nije utvrđen nijedan element koji bi mogao utjecati na valjanost uredaba Komisije br. 649/73 od 1. ožujka 1973., br. 741/73 od 5. ožujka 1973. i br. 811/73 od 23. ožujka 1973. u mjeri u kojoj se njima određuju novčani kompenzacijski iznosi primjenjivi na crna i bijela vina koja su obuhvaćena tarifnim podbrojevima 22.05 C I i C II i uvezena iz trećih zemalja.

Drugo pitanje

14 Drugo pitanje glasi kako slijedi:

„Treba li uredbu smatrati objavljenom u smislu članka 191. Ugovora o osnivanju Europske ekonomske zajednice:

(a) na datum koji je naveden na predmetnom Službenom listu;

(b) u trenutku kada je predmetni Službeni list stvarno dostupan u Uredu za službene publikacije Europskih zajednica; ili

(c) u trenutku kada je predmetni Službeni list stvarno dostupan na državnom području određene države članice?"

RADNI PRIJEVOD

15 Člankom 191. Ugovora propisano je da se uredbe objavljuju u Službenom listu Zajednice i stupaju na snagu na dan koji je u njima određen ili, ako taj dan nije određen, dvadesetog dana od njihove objave.

Službeni list objavljuje Ured za službene publikacije Europskih zajednica, sa sjedištem u Luxembourgu, koji je dobio službene upute od Vijeća kako bi se osiguralo da datum objave koji je naveden na svakom broju Službenog lista odgovara datumu na koji je taj broj stvarno dostupan javnosti na svim jezicima u navedenom uredu.

Na tim se odredbama temelji pretpostavka da je datum objave zapravo datum koji se nalazi na svakom broju Službenog lista.

Međutim, ako se predoče dokazi da datum na koji je broj stvarno bio dostupan ne odgovara datumu koji se nalazi na tom broju, u obzir treba uzeti datum stvarne objave.

Temeljno načelo pravnog poretka Zajednice zahtijeva da akt koji su donijela javna tijela nije primjenjiv na pojedince prije no što su imali mogućnost upoznati se s njime.

16 Kad je riječ o posljednjem dijelu postavljenog pitanja, važno je da se datum na koji se uredba smatra objavljenom ne razlikuje ovisno o dostupnosti Službenog lista Zajednica na državnom području svake države članice.

Jedinstvo i ujednačena primjena prava Zajednice zahtijevaju da uredba, osim ako je izričito drukčije određeno, stupi na snagu istog dana u svim državama članicama, neovisno o odgodama do kojih može doći usprkos nastojanjima da se osigura brza distribucija Službenog lista u cijeloj Zajednici.

17 Stoga na postavljeno pitanje valja odgovoriti da članak 191. Ugovora o EEZ-u treba tumačiti na način da se u nedostatku suprotnih dokaza uredba smatra objavljenom u cijeloj Zajednici na datum koji je naveden na broju Službenog lista koji sadržava tekst te uredbe.

Treće i četvrto pitanje

18 Treće i četvrto pitanje glase kako slijedi:

„Je li Uredba Komisije (EEZ) br. 741/73 od 5. ožujka 1973. bila primjenjiva i na vina koja su prvo podlijegala novčanim kompenzacijskim iznosima u skladu s Uredbom Komisije (EEZ) br. 649/73 od 1. ožujka 1973. i koja su iznesena iz privatnog carinskog skladišta prije no što je potonja uredba bila stvarno objavljena?”

„Ako je odgovor na treće pitanje negativan, je li Uredba Komisije (EEZ) br. 649/73 od 1. ožujka 1973. bila primjenjiva na navedena vina?”

19 Člankom 3. prvim stavkom Uredbe br. 649/73 od 1. ožujka 1973. propisano je da ta uredba stupa na snagu na dan objave u Službenom listu. Međutim, ta uredba objavljena

RADNI PRIJEVOD

je u broju Službenog lista koji, iako je na njemu kao datum naveden 9. ožujka 1973., zapravo nije bio dostupan u sjedištu Ureda za službene publikacije, prema izjavi samog Ureda, do 12. ožujka 1973., koji treba smatrati datumom njezina stupanja na snagu.

U skladu s člankom 3. drugim i trećim stavkom prethodno navedene uredbe, iznosi proizišli iz njezine primjene trebali su se, međutim, primjenjivati od 26. veljače 1973. ili čak, u korist zainteresiranih strana, već od 13. veljače 1973.

Uredba br. 741/73 od 5. ožujka 1973. o izmjeni novčanih kompenzacijskih iznosa određenih Uredbom br. 649/73 stupila je snagu na dan objave u Službenom listu, odnosno 19. ožujka 1973., ali u skladu s člankom 2. uredbe primjenjivala se od 5. ožujka 1973.

Stoga se postavljenim pitanjima prvo otvara problem je li bilo moguće Uredbom br. 649/73 valjano pripisati retroaktivne učinke toj uredbi od njezina stupanja na snagu, osobito proširenjem sustava novčanih kompenzacijskih iznosa prvi put na predmetna vina.

20 Iako se načelo pravne sigurnosti općenito protivi tomu da se početak vremenskog važenja akta Zajednice određuje prije njegove objave, u iznimnim slučajevima moguća je drukčija situacija kada to zahtijeva cilj koji treba postići i kada su u cijelosti poštovana legitimna očekivanja zainteresiranih strana.

Osobito kad je riječ o novčanim kompenzacijskim iznosima, sustav koji je uveden Uredbom br. 974/71 u načelu podrazumijeva da predviđene mjere proizvode učinke od nastupanja događaja koji dovode do njih te stoga, kako bi te mjere bile potpuno učinkovite, može biti neophodno predvidjeti primjenjivost novoodređenih novčanih kompenzacijskih iznosa na činjenice i događaje koji su nastupili kratko prije objave uredbe o njihovu određivanju u Službenom listu.

Sustavu novčanih kompenzacijskih iznosa svojstveno je da gospodarski subjekti moraju računati s tim da svaka znatna promjena monetarne situacije može uključivati proširenje sustava na nove kategorije robe i određivanje novih iznosa.

U ovom slučaju Komisija je na datum koji je bio predviđen za početak primjene novih iznosa donijela posebne mjere kako bi skrenula pozornost različitih zainteresiranih industrijskih sektora na te iznose.

Primjenjivošću Uredbe br. 649/73 na događaje koji su nastupili od 26. ožujka 1973., odnosno u razdoblju od dva tjedna prije njezine stvarne objave, nisu stoga bila ugrožena očekivanja koja zaslužuju zaštitu.

S obzirom na to utvrđenje u pogledu Uredbe br. 649/73 i uzimajući u obzir izvanrednu situaciju koja je prevladavala u to vrijeme, nijednim važnim razlogom koji se odnosi na pravnu sigurnost ne sprječava se da Uredba br. 741/73, koja je donesena 5. ožujka 1973., o izmjeni novčanih kompenzacijskih iznosa proizišlih iz Uredbe

RADNI PRIJEVOD

br. 649/73 proizvodi učinke od 5. ožujka 1973., neovisno o činjenici da Uredba br. 649/73 još nije bila objavljena u Službenom listu.

21 Stoga valja odgovoriti da ispitivanjem postavljenih pitanja nije utvrđen nijedan element koji bi mogao utjecati na valjanost uredaba br. 649/73 od 1. ožujka 1973. i br. 741/73 od 5. ožujka 1973. u mjeri u kojoj su proglašene primjenjivima od 26. veljače 1973. odnosno 5. ožujka 1973.

Troškovi

22 Troškovi Komisije Europskih zajednica, koja je podnijela očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se.

Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o pitanjima koja mu je rješenjem od 21. ožujka 1978. uputio Bundesfinanzhof (Savezni financijski sud), odlučuje:

1. Ispitivanjem postavljenih pitanja nije utvrđen nijedan element koji bi mogao utjecati na valjanost uredaba br. 649/73 od 1. ožujka 1973., br. 741/73 od 5. ožujka 1973. i br. 811/73 od 23. ožujka 1973. u mjeri u kojoj se njima određuju novčani kompenzacijski iznosi primjenjivi na crna i bijela vina koja su obuhvaćena tarifnim podbrojevima 22.05 C I i C II i uvezena iz trećih zemalja ili valjanost uredaba br. 649/73 i br. 741/73 u mjeri u kojoj su proglašene primjenjivima od 26. veljače 1973. odnosno 5. ožujka 1973.

2. Članak 191. Ugovora o EEZ-u treba tumačiti na način da se u nedostatku suprotnih dokaza uredba smatra objavljenom u cijeloj Zajednici na datum koji je naveden na broju Službenog lista koji sadržava tekst te uredbe.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 25. siječnja 1979.

[Potpisi]

RADNI PRIJEVOD